

VOKSBEGONIE, *BEGONIA* × *ERYTHROPHYLLA* DENS OPHAV OG HISTORIE

Af Ernst Floto

Voksbeponien, der er en af vore ældste og bedste stueplanter, har i dag ikke den udbredelse som den fortjener. I mangfoldige år har den i hvert fald her i landet, været dyrket under det fejlagtige latinske navn *Begonia hydrocotylifolia* Hook. fil. Den anses nu for at være en hybrid mellem *B. hydrocotylifolia* Hook. fil. og *B. manicata* Brongn.

Begonia hydrocotylifolia Hook. fil. stammer fra Mexico og er en af de til Europa først indførte *Begonia*-arter. Hvornår dette har fundet sted kan ikke opklares, men det må være sket omkring år 1800. Fra Berlins botaniske have blev en plante af Ed. Otto sendt til Kew Gardens ved London, og han oplyste, at planten var kommet til haven i Berlin fra curator Cameron i Birmingham. Da hverken Otto eller Cameron havde beskrevet arten i overensstemmelse med de botaniske regler blev den af Hook. fil. beskrevet og afbildet i Curt. Bot. Mag. som nr. 3968. Om arten siges at den sjældent findes, dens blade er kredsrunder, glinsende og næsten ikke skæve. Det antydes at den kun har ringe handelsværdi.

Den første bestemmelse af en *Begonia*-plante til *B. hydrocotylifolia* i Botanisk Have i København blev foretaget i 1874 og der henvistes da til ovenstående i Curt. Bot. Mag. Om denne bestemmelse har været korrekt kan betvivles men ikke konstateres. Gentagne gange derefter er bestemmelser eller revisioner foretaget, men som det fremgår af det følgende, er der stor sandsynlighed for, at der på et eller andet tidspunkt er taget fejl af arten og den meget lignende hybrid – Voksbeponien.

Ved en bestemmelse af en ny *Begonia*-art til *B. hydrocotylifolia* først i 1930'erne blev man klar over, at Voksbeponien blev dyrket under forkert navn, men desværre var bogføringen ikke omhyggelig. Planten, som gennem mange år har båret det uretmæssige navn blev blot erstattet af den ny korrekte bestemmelse. Derfor kunne lektor J. Nilas Jensen kun være i god tro når han, efter havens optegnelser, i Beretning om Botanisk Haves Virksomhed for årene 1972-1974 nævner, at *B. hydrocotylifolia* fandtes i den botaniske have ved Charlottenborg og siden blev overført til den nuværende have; den blev "bestemt" i 1874 og har været i haven siden. Det er altså ukorrekt at *B. hydrocotylifolia* kontinuerligt har været i haven igennem de mere end 100 år. Kun navnet har fra gammel tid figureret i havens bøger.

Da botanisk gartner Axel Lange, som var en stor kender af *Begonia*, skrev en omfattende afhandling om *Begonia*-slægtens historie i K. A. Fotsch: *Die Begonien* (1933), var han helt klar over at den meget dyrkede Voksbegonie opfattedes som en hybrid mellem *B. hydrocotylifolia* og *B. manicata*. Han oplyser, at man ikke med sikkerhed ved hvornår den er opstået, men allerede i 1849 er den under navnet *B. hydrocotylifolia Warzewichii* opført i en oversigt over *Begonia* i den botaniske have i Berlin. Sandsynligvis er Voksbegonien opstået der. Ed. Otto oplyser, at den flere år før 1849 blev dyrket af Warzewich. Den minder meget om sit moderlige ophav og er ofte blevet forvekslet dermed.

I 1880 blev denne Begonie (antagelig under navnet *B. hydrocotylifolia*) af Feast i Baltimore indført til Amerika, hvor den under navnet *Begonia feastii* fik en stor udbredelse og hvorfra den senere kom tilbage til Europa som nyhed. Fra tiden omkring 1930, hvor *Die Begonien* udkom, blev navnet *Begonia feastii* hort. almindelig anvendt af skribenter af bøger og artikler om planter, men i 1948 ændrede man i Botanisk Have navnet til *Begonia erythrophylla* Neumann, som for fremtiden vil være det gyldige.

Det sker af og til at planter dyrkes under forkert navn; tilfældet med Voksbegonie kan belyses ved følgende to eksempler, hvor den er beskrevet under *B. hydrocotylifolia*.

I anden udgave af Nordisk illustreret Havebrugsleksikon 1912 skriver overgartner Jens K. Jørgensen, Haveselskabets Have følgende: "*Begonia hydrocotylifolia*. Smukke rosenrøde blomster i store klaser. Bladene glinsende, olivengrønne på overfladen; på undersiden røde. Lav krybende vækst. Smuk vinterblomstrende *Begonia* for varmt og temp. hus. Den bedste *Begonia* til stuekultur".

Og i Prydplanter 1921 skriver professor G. A. Becker omtrent det samme: "*Begonia hydrocotylifolia* har krybende stængel med glinsende olivengrønne på undersiden røde blade. Blomsterne er lyserøde og fremkommer om vinteren i varmhus eller temp. hus. Er en udmærket stueplante".

Slutbemærkningerne i de to eksempler er rammende for Voksbegonie.

Professor Becker, som var en særdeles omhyggelig mand har sikkert kendt planten fra den tid (1884) han som medhjælper og senere 1. undergartner var beskæftiget i Botanisk Have. I 1934 har også han erkendt at navnet ikke var korrekt, hvilket fremgår af at han i 4. udg. af Nordisk illustreret Havebrugsleksikon (1934) skriver følgende: "*Begonia hydrocotylifolia* dyrkes kun sjældent, men langt at foretrække er den meget almindeligt dyrkede bastard, som går under ovenstående navn og angives at være *B. hydrocotylifolia* x *manicata* --- og regnes som en af vore bedste stueplanter. Den er antagelig i 50- eller 60-erne af forrige århundrede udbredt fra botanisk have i Zürich; indført til Amerika før 1880 og dyrkes der under navnet *B. feastii*, Voksbegonie".